

Številka: 00600-3/2023/8

Datum: 13. 9. 2023

ODGOVOR VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE NA POZIV RAČUNSKEGA SODIŠČA REPUBLIKE SLOVENIJE K UREDITVI PRAVNIH PODLAG ZA IZVAJANJE NUJNIH PROCESNIH DEJANJ IZVEN POSLOVNEGA ČASA SODIŠČ ZA SODNO OSEBJE

Zveza: dopis št. 320-7/2022/22 z dne 25. 5. 2023

Računsko sodišče Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: računsko sodišče) je izdalo revizijsko poročilo o pravilnosti poslovanja Okrajnega sodišča v Ljubljani, v katerem je med drugim opozorilo na odsotnost jasnih pravnih podlag, ki bi za sodno osebje natančno opredelile oblike dela pri izvedbi nujnih procesnih dejanj izven poslovnega časa sodišča ter plačilo za to delo.

Računsko sodišče je Vlado Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) 25. maja 2023 opozorilo, da iz predpisov ne izhaja jasno, kakšna je narava dela, ki ga sodno osebje opravi, ko je med pripravljeno pozvano, da sodeluje pri izvedbi nujnih procesnih dejanj, oziroma kako z vidika plačila obravnavati to delo. Vlado je pozvalo k izvedbi aktivnosti, ki bodo prispevale k ureditvi navedenega vprašanja, in jo hkrati zaprosilo, da o izvedenih aktivnostih poroča tudi računskemu sodišču.

Vlada pojasnjuje, da je računsko sodišče izvedlo revizijo učinkovitosti sistema opravljanja nujnih procesnih dejanj v pravosodnih organih v obdobju od 1. januarja 2014 do 31. maja 2016. Sistem opravljanja nujnih procesnih dejanj je proučevalo pri Ministrstvu za pravosodje, Vrhovnem državnem tožilstvu Republike Slovenije, Vrhovnem sodišču Republike Slovenije, Okrožnem sodišču v Celju, Okrožnem državnem tožilstvu v Celju in Specializiranem državnem tožilstvu Republike Slovenije. Sistem opravljanja nujnih procesnih dejanj je računsko sodišče v revizijskem poročilu Opravljanje nujnih procesnih dejanj v pravosodnih organih, ki je bilo izdano 11. novembra 2019, ocenilo kot delno učinkovit, saj ni bil v celoti vzpostavljen normativni okvir za učinkovito opravljanje nujnih procesnih dejanj. Tudi načrtovanje, izvajanje in nadzor sistema opravljanja nujnih procesnih dejanj so bili delno učinkoviti.

Računsko sodišče je v revizijskem poročilu poudarilo, da so v Zakonu o sodniški službi (ZSS)¹ in v Zakonu o državnem tožilstvu (v nadaljnjem besedilu: ZDT-1)² za opravljanje nujnih procesnih dejanj izven poslovnega časa urejene bistvene pravice in obveznosti sodnikov in državnih tožilcev. Zakona pa ne določata posebnih pravic in obveznosti sodnega oziroma državnotožilskega osebja v dežurstvu in pripravljenosti, ko sodeluje pri izvajanju zagotavljanja nujnih procesnih dejanj izven poslovnega časa. Ker gre pri sodelovanju javnih uslužbencev pri

¹ Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 91/09, 33/11, 46/13, 63/13, 69/13 – popr., 95/14 – ZUPPJS15, 17/15, 23/17 – ZSSve, 36/19 – ZDT-1C, 34/23 – odl. US in 76/23.

² Uradni list RS, št. 58/11, 21/12 – ZDU-1F, 47/12, 15/13 – ZODPol, 47/13 – ZDU-1G, 48/13 – ZSKZDČEU-1, 19/15, 23/17 – ZSSve, 36/19, 139/20, 54/21 in 105/22 – ZZNŠPP.

zagotavljanju izvajanja nujnih procesnih dejanj za obveznosti in pravice javnih uslužbencev, bi jih bilo treba na splošno urediti na zakonski ravni. Računsko sodišče je Ministrstvu za pravosodje priporočilo, naj prouči veljavne pravne podlage ter po potrebi pripravi in pošlje Ministrstvu za javno upravo predlog za spremembo zakonske ureditve plačila opravljenih ur dežurstva izven poslovnega časa za javne uslužbence v pravosodju.

Veljavni Zakon o sodiščih (v nadaljnjem besedilu: ZS)³, ki je materialni predpis za sodno osebje v delu, ki se nanaša na sodelovanje pri opravljanju nujnih procesnih dejanj, ne določa posebnih delovnih pogojev, na primer pripravljenosti za delo, kot to določajo področni zakoni s področja obrambe, policije, finančne uprave in drugi.

Na Ministrstvu za pravosodje poteka interno usklajevanje predloga novega Zakona o sodiščih (v nadaljnjem besedilu: ZS-1), ki bo poleg drugih sprememb ureditve organizacije in delovanja sodišč na zakonski ravni uredil tudi sodelovanje sodnega osebja pri opravljanju nujnih procesnih dejanj, in sicer enako, kot to ureja 137.a člen ZDT-1 za državnotožilsko osebje.

Predlog ZS-1 določa zakonsko podlago za sodelovanje sodnega osebja pri opravljanju nujnih procesnih dejanj in ustrezno plačilo za opravljeno delo z navezavo na Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (ZSPJS)⁴ ter na določitev višine dodatkov v Kolektivni pogodbi za javni sektor (KPJS)⁵. Sodno osebje zaradi sodelovanja pri opravljanju nujnih procesnih dejanj izven delovnega časa opravlja delo v manj ugodnem delovnem času, pri čemer je treba razlikovati efektivno delo, ko se delo dejansko izvaja, in čas pripravljenosti, ki je poseben delovni pogoj. Določa se, da se sodnemu osebju, ki sodeluje pri opravljanju nujnih procesnih dejanj izven delovnega časa, lahko odredi opravljanje dela v manj ugodnem delovnem času. Za delo v manj ugodnem delovnem času se šteje izmensko delo, delo v neenakomerno razporejenem delovnem času, delo prek polnega delovnega časa, delo ponoči, ob nedeljah in na dan, ki je z zakonom določen kot dela prost dan ali praznik.

Pripravljenost za delo ni delo, prav tako pripravljenost za delo ne pomeni opravljanja dela, ampak je poseben delovni pogoj, vezan na naravo in organizacijo dela na sodiščih, kar utemljuje tudi različno plačilo v primerjavi z rednim delom, ki ga sodno osebje opravlja v okviru svojih rednih delovnih zadolžitvev. V času pripravljenosti mora biti sodno osebje dosegljivo po telefonu ali drugih komunikacijskih sredstvih za potrebe prihoda na delovno mesto ali kraj, kjer se opravlja nujno procesno dejanje. Čas pripravljenosti za delo se ne šteje v delovni čas. Ko mora sodno osebje v času odrejene pripravljenosti začeti opravljati delo, se čas odrejene pripravljenosti prekine, čas dejanskega opravljanja dela pa se šteje v delovni čas, za katerega se prejme tudi ustrezno plačilo. Višina dodatka je odvisna od časa, v katerem se delo opravlja, vedno pa gre za delo v manj ugodnem delovnem času. Sodnemu osebju pripada dodatek, če gre za izmensko delo, delo v neenakomerno razporejenem delovnem času, delo prek polnega delovnega časa in delo ponoči, ob nedeljah in na dan, ki je z zakonom določen kot dela prost dan ali praznik. Posebna delovna mesta sodnega osebja, ki so predvidena za sodelovanje pri opravljanju nujnih procesnih dejanj, se določijo v internem aktu sodišča.

³ Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 86/10 – ZJNepS, 33/11, 75/12 – ZSPDSLS-A, 63/13, 17/15, 23/17 – ZSSve, 22/18 – ZSICT, 16/19 – ZNP-1, 104/20, 203/20 – ZIUPOPdve in 18/23 – ZDU-10.

⁴ Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17, 84/18, 204/21 in 139/22.

⁵ Uradni list RS, št. 57/08, 23/09, 91/09, 89/10, 89/10, 40/12, 46/13, 95/14, 91/15, 21/17, 46/17, 69/17, 80/18 in 136/22.

Vlada poudarja, da je po končanem internem usklajevanju osnutka predloga ZS-1 predvideno strokovno in medresorsko usklajevanje. Ministrstvo za pravosodje bo po predložitvi zakonodajnega predloga v obravnavo vladi s tem seznanilo računsko sodišče.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka